

Voorstel aan de gemeenteraad

Nota van Uitgangspunten Opgave Inburgering

Beleidsveld	Asiel en Integratie
Organisatieonderdeel	Maatschappelijke Ontwikkeling
Opsteller	Marije Top
Kenmerk	8004431
Vergaderdatum Raad	Volgt
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De Nota van Uitgangspunten Opgave Inburgering vast te stellen als Utrechts kader voor de implementatie van de nieuwe inburgeringswet, met als belangrijke uitgangspunten:
 - a. Dat de ambitie is dat nieuwkomers zich thuis voelen in Utrecht
 - b. Dat de gemeente de ambitie heeft om Welkomhuizen, een begeleidingsteam en een kansrijke start vorm te geven en daarnaast plussen op de leerroutes en alle doelgroepen zoveel mogelijk te laten profiteren van wat we inrichten.
 - c. Dat de gemeente werkt volgens de leidende principes:
 - We doen het samen
 - Voor iedereen
 - Leefwereld centraal
 - Integratie en participatie vanaf dag 1
 - Uitgaan van de mogelijkheden en talenten van de inburgeraar
 - Eenvoud en toegankelijkheid
 - Lokaal wat kan, regionaal wat meerwaarde heeft
 - d. Dat de gemeente het nieuwe inburgeringsstelsel opbouwt door lerend te ontwikkelen en in juli 2023 besluit over de definitieve inrichting.
 - e. Dat de gemeente in regionaal verband taalonderwijs inkoopt volgens de beschreven inkoopstrategie.
 - f. Dat de gemeente sturing en verantwoording van inburgering vormgeeft door te werken vanuit het Utrechts sturingsmodel.
 - g. Dat de beschikbare budgetten, in combinatie met de Rijksbijdrages voor uitvoeringskosten en programmakosten, het kader vormen waarin de gemeente de ambitie realiseert.
2. De raad besluit dit raadsbesluit in werking te laten treden op 21 januari 2021

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Samenvatting

Op 1 juli 2021 gaat de nieuwe inburgeringswet in. Hiermee komt de regie op inburgering naar de gemeente. Met dit voorstel stelt de raad de Utrechtse ambitie en de eerste kaders voor uitvoering en inkoop vast.

Context

Aanleiding

Op 1 juli 2021 treedt de nieuwe wet inburgering in. Met deze wet krijgt de gemeente regie op inburgering voor nieuwkomers. Na meermaals uitstel, heeft de tweede kamer in juni 2020 ingestemd met de nieuwe wet. Op dit moment is de wet nog niet in behandeling genomen door de Eerste Kamer en is nog niet bekend wanneer dat gaat gebeuren, maar om tijdig de inkoop van taalonderwijs te kunnen starten voor een beschikbaar aanbod per 1 juli 2021, zijn met deze nota van uitgangspunten al de nodige voorbereidingen getroffen. Ook wordt de wet nader uitgewerkt in algemene maatregelen van bestuur (amvb).

Toelichting voorgestelde Nota van uitgangspunten

De nieuwe inburgeringswet geeft de mogelijkheid om Utrechtse praktijkervaring en successen uit bijvoorbeeld Plan Einstein integraal onderdeel te maken van een nieuw inburgeringsstelsel in Utrecht. De gemeente Utrecht heeft een hoge ambitie, die verder gaat dan de wettelijke taken. De gemeente bereidt dit voor in een context waarbinnen veel nog onduidelijk is en waarin de financiële middelen beperkt zijn.

Inkoop taalonderwijs

De gemeente bereidt zich voor op het inkopen van Taalonderwijs in drie leerroutes. Daar kan niet op onze eigen inzet of bestaande contracten worden voortgebouwd. Voor het einde van het jaar is daarom een vastgestelde inkoopstrategie nodig om in januari 2021 te starten met de inkoop van taalonderwijs en dit per 1 juli 2021 te kunnen aanbieden.

Inkoopconvenant

De U16 gemeenten trekken samen op in de inkoop van taalonderwijs voor de 3 leerroutes die ingericht moeten worden. Het college heeft een inkoopconvenant vastgesteld, waarin een voorbehoud is opgenomen dat de raad van Utrecht akkoord is met de nota van uitgangspunten voor het taalonderwijs. In het inkoopconvenant zijn onderlinge afspraken tussen Utrecht en de regiogemeenten vastgelegd en de voorwaarden waarbinnen gezamenlijke inkoop plaats kan vinden. De gemeenten uit de U16-regio die mee willen doen met de inkoop door de gemeente Utrecht laten in de periode oktober – december 2020 hun Colleges instemmen met het inkoopconvenant. Als de Utrechtse raad akkoord is met nota van uitgangspunten zal de gemeente Utrecht het taalonderwijs inkopen, ook namens de deelnemende U16-gemeenten. Binnen deze planning kunnen nieuwe inburgeraars vanaf 1 juli 2021 gebruik maken van taalonderwijs.

Toelichting afhandeling toezeggingen

De afgelopen periode zijn er toezeggingen gedaan aan de raad op het onderwerp inburgering naar aanleiding van vragen in diverse commissies M&S. Deze toezeggingen hebben we als volgt terug laten komen:

- Commissie M&S van 23-02-2017: [toezegging 17/T48](#): “De wethouder komt uiterlijk in april 2017 terug op de vraag of er doelstellingen kunnen worden gesteld t.a.v. het aantal statushouders dat vrijwilligerswerk doet.” Hierover hebben we in document opgenomen dat we statushouders stimuleren om vrijwilligerswerk te doen, bijvoorbeeld om als ervaringsdeskundige nieuwe inburgeraars ondersteunen. Hier hebben we geen specifieke doelstellingen voor opgenomen, omdat we dit voor andere Utrechters ook niet doen.
- Commissie M&S van 26-06-2019: [toezegging 19/T251](#): “De wethouder zegt toe om de raad voor het einde van 2019, bij het aanbieden van de notitie voor de aanpak lokale inburgering, de suggestie om het langdurig volgen van statushouders, mee te nemen, dan wel aan te geven waarom dit niet in het voorstel past.” Dit is opgenomen in het document onder monitoring. We volgen statushouders gedurende hun inburgeringstraject van drie jaar. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden om hen langduriger te volgen binnen de AVG.

- Commissie M&S van 30-10-19: [toezegging 19/T445](#): “De wethouder zegt toe dat in de inburgeringsnota die juli 2020 aan de raad wordt aangeboden, wordt meegenomen: informatievoorziening over wonen, werken en studeren in Utrecht (eerste stappen daartoe) voor mensen met een verblijfsvergunning en de vereniging vrijwilligers.” Hierover is in de Nota van Uitgangspunten opgenomen dat inburgeraars direct gaan werken aan hun inburgering, zodra zij status krijgen. Vanaf dat moment start de begeleiding en daarmee worden zij ook eerder geïnformeerd over voorzieningen en aanbod in de stad. Daarnaast spelen de Welkomhuizen een belangrijke rol in toegankelijke informatievoorziening. Bovendien staat in het document dat nieuwkomers een inburgeringsroute op maat krijgen, waaronder de mogelijkheid van de onderwijsroute.

Beoogd effect

Inburgeraars in Utrecht weten zich welkom en thuis en krijgen dezelfde kansen als iedere andere Utrechter. Niet voor niets zijn ‘plaats voor iedereen’ en ‘plek voor iedereen’ en ‘werk voor iedereen’ belangrijke thema’s in het coalitieakkoord. We bereiken dit door meer werk te maken van inburgering. Samen, dus nieuwe Utrechtters zelf met gemeente, partners en andere Utrechtters.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

De raad is eerder over de Opgave Inburgering geïnformeerd in de volgende brieven:

[Raadsbrief planning opgave inburgering](#) (mei 2020)

[Raadsbrief stand van zaken inburgering](#) (februari 2020)

[Raadsbrief Utrechtse aanpak vooruitlopend op nieuw stelsel](#) (maart 2019)

[Raadsbrief hoofdlijnen Veranderopgave Inburgering](#) (juli 2018)

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico’s

Beslispunt	
1	De nota van uitgangspunten Thuis in Utrecht vast te stellen als Utrechts kader voor de implementatie van de nieuwe inburgeringswet, met als belangrijke uitgangspunten: - Dat de ambitie is dat dat nieuwkomers zich thuis voelen in Utrecht - Dat de gemeente de ambitie heeft om Welkomhuizen, een begeleidingsteam en een kansrijke start vorm te geven en daarnaast plussen op de leerroutes en alle doelgroepen zoveel mogelijk te laten profiteren van wat we inrichten. - Dat de gemeente werkt volgens de leidende principes: - We doen het samen - Voor iedereen - Leefwereld centraal - Integratie en participatie vanaf dag 1 - Uitgaan van de mogelijkheden en talenten van de inburgeraar - Eenvoud en toegankelijkheid - Lokaal wat kan, regionaal wat meerwaarde heeft - Dat de gemeente het nieuwe inburgeringsstelsel opbouwt door lerend te ontwikkelen en in juli 2023 besluit over de definitieve inrichting. - Dat de gemeente in regionaal verband taalonderwijs inkoopt volgens de beschreven inkoopstrategie. - Dat de gemeente sturing en verantwoording van inburgering vormgeeft door te werken vanuit het Utrechts sturingsmodel. - Dat de beschikbare budgetten, in combinatie met de Rijksbijdrages voor uitvoeringskosten en programmakosten, het kader vormen waarin de gemeente de ambitie realiseert.
Argumenten	
1.1	<u>Goede Inburgering is belangrijk voor Gezond Stedelijk Leven voor iedereen</u> Utrecht wil een stad zijn waar iedereen zich thuisvoelt, mee kan doen en zichzelf kan zijn. Een hoge ambitie op Inburgering draagt hieraan bij. Omdat de inburgeraar zich sneller thuisvoelt en mee kan doen, maar ook omdat we inzetten

	op ontmoeting met andere Utrechters en elkaar kennen en begrip voor elkaar.
1.2	<u>Met deze ambitie, leidende principes en uitvoering voeren we fundamentele verbeteringen in het inburgeringsstelsel door</u> Door te investeren in Inburgering zetten we in op een goede toekomst voor nieuwkomers in Utrecht. De gemeente investeert in een snelle start, welkom en ontvangst, ontmoeting en elkaar leren kennen, en maatwerk passend bij de talenten van de inburgeraar. En daarnaast op betere aansluiting op het reguliere bestaande aanbod. Dit alles leidt tot snellere en duurzame (financiële) zelfredzaamheid van inburgeraars en daarmee tot een verwachte kostenbesparing op de lange termijn. Bovendien kan de gemeente met betere inburgering het potentieel en talent dat naar onze stad komt nog meer ten goede laten komen van de stad.
1.3	<u>De ambitie en uitvoering worden gedragen door de stad</u> De inhoud van het document bouwt voort op het stadsgesprek over de inburgering van vluchtelingen in 2016 en is verder uitgebouwd op basis van de werkconferentie in maart 2020, gesprekken met partners en ervaringsdeskundigen en input/ meedenkkraacht uit inburgeringscoalitie en klankbordgroep de Stem.
1.4	<u>Regionale inkoop levert schaalvoordelen op</u> In U16 verband is afgesproken samen te werken in de inkoop van taalonderwijs en Kennis Nederlandse Maatschappij (KNM), omdat dit schaalvoordelen biedt en de verwachting is hierdoor een betere kwaliteit taalonderwijs te kunnen inkopen. Regionale inkoop is afhankelijk van instemming van de Utrechtse raad met de inkoopstrategie.
1.5	<u>Lerend ontwikkelen maakt het mogelijk om te onderzoeken welke inrichtingskeuzes het meest effectief zijn voor het realiseren van de ambities.</u> Het nieuwe inburgeringsstelsel wordt, in lijn met het Utrechts Sturingsmodel, in een periode van twee jaar lerend ontwikkelend opgebouwd. Op die manier wordt onderzocht hoe wettelijke taken en ambities zo goed mogelijk in de praktijk kunnen worden gebracht. Ook wordt onderzocht hoe de inzet van verschillende Utrechtse organisaties goed kan worden verbonden aan de nieuwe taken van de gemeente. De gemeente begint 1 juli 2021 door nieuwe en bestaande gemeentelijke taken met elkaar te verweven en te verbinden in combinatie met (bij te stellen) nog lopende contracten bij of samenwerkingen met partners in de stad. Na een periode van twee jaar zet de gemeente op basis van de ervaringen opdrachten in de markt die passen bij de Utrechtse lokale samenleving en die bijdragen aan onze ambitie. Op basis daarvan vindt definitieve inrichting plaats.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	<u>Het is nog niet zeker of het lukt om de ambities budgettair neutraal te realiseren.</u> We voeren onze ambities uit binnen het budgettair kader van de nieuwe wet. Dit zal vergen dat wij een maximale inspanning moeten leveren om slim in te kopen en moeten zoeken naar oplossingen en mogelijkheden binnen de beschikbare middelen. De aanbesteding van de leerroutes is een belangrijke mijlpaal, omdat we dan duidelijkheid hebben op een aanzienlijk deel van de kosten en daarmee de beschikbare ruimte. Wij zullen in dit proces alle mogelijkheden verkennen binnen de financiële spelregels van de gemeente Utrecht en het bijstellen van onze ambitie zien wij als een laatste draaiknop. De geraamde kosten en baten zijn gebaseerd op prognoses. De rijksbijdrage voor gezinsmigranten is aanzienlijk lager dan de rijksbijdrage voor asielstatushouders, voor een deel omdat de taken verschillen. Maar voor de taken die hetzelfde zijn, worden de kosten even hoog ingeschat en is de dekking lager.. Daarmee lopen we een risico als het aantal gezinsmigranten hoog uitvalt.
1.2	<u>De tijd om de inkoop van taalonderwijs voor te bereiden is beperkt</u> De wet is door de Tweede Kamer vastgesteld in juni 2020, nog niet in de Eerste Kamer

	besproken en in juli 2021 gaat de nieuwe wet in. Door de beperkte tijd die er is om dit uit te werken, is in U16 verband door colleges al een inkoopconvenant gesloten voorafgaand aan besluitvorming van de Utrechtse raad. Het inkoopconvenant met praktische afspraken over de inkoop en een financieel kader, is gesloten onder voorbehoud van vaststelling van de inkoopstrategie door de Utrechtse raad. Als uw raad niet instemt of om wijzigingen vraagt, heeft dit mogelijk consequenties voor het regionale inkoopconvenant. Dit zou betekenen dat dit inkoopconvenant opnieuw moet worden voorgelegd aan de U16-colleges. In dat geval wordt de planning van op 1 juli 2020 inkoop taalonderwijs gereed niet gehaald. Er wordt dan tijdelijke alternatieve oplossing uit gewerkt, waarmee wel aan wettelijke verplichtingen kan worden voldaan per 1 juli 2021.
1.3	<u>Het gebruik van bestaande voorzieningen kan onder druk komen te staan.</u> Nieuwe Utrechters zijn ook Utrechters die gebruik kunnen maken van al het aanbod in de stad, maar door bestaand en regulier aanbod meer met elkaar te verweven kan er wel extra druk op de voorzieningen komen te staan. De gemeente monitort of dat gebeurt en zal waar nodig maatregelen nemen.

Beslispunt	
2	Dit raadsbesluit in werking te laten treden op 21 januari 2021 op grond van artikel 5 lid 1 Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht.
Argumenten	
2.1	<u>Voor de start van de regionale inkoop van taalonderwijs is op 21 januari een vastgesteld besluit nodig</u> De inwerkingtreding van dit raadsbesluit kan geen uitstel lijden omdat de inkoop van taalonderwijs moet starten in januari om in juli gereed te zijn voor de inwerkingtreding van de nieuwe wet Inburgering

Financiën

Het landelijke budget wordt aangepast op basis van de verwachte instroom asielmigranten en gezinsmigranten. Op basis van de inschatting van de instroom voor de gemeente Utrecht verwachten we circa 2,4 miljoen euro rijksmiddelen te ontvangen in het laatste halfjaar van 2021 en 6,5 miljoen euro in 2022. Zoals hiervoor beschrijven zien wij dit budget kaderstellend voor de nieuwe dienstverlening die wij moeten bieden, terwijl bestaande voorzieningen ook voor deze nieuwe groep een oplossing zal bieden.

Vervolg

Wanneer de huidige financiële kaders toch ontoereikend blijken, wordt uw raad geïnformeerd.

Het monitoren van het inburgeringsstelsel gebeurt met het Utrechts Sturingsmodel (sturen op basis van gedeelde waarden en leren en verbeteren in dialoog). Met partners en ervaringsdeskundigen onderzoeken we welke beperkte set indicatoren een beeld geven van het succes of de verbeterpunten van onze aanpak. Samen met hen gaan we deze cijfers periodiek duiden.

Participatie

Deze opgave geven we in co-creatie vorm. Daarom is een werkconferentie georganiseerd en daar is een inburgeringscoalitie opgericht, waarvoor partners, maar ook ervaringsdeskundigen en bewoners voor zijn uitgenodigd. We werken samen met de inburgeringscoalitie aan verdere invulling van het nieuwe stelsel. Daarnaast zijn er ook gesprekken gevoerd met bijvoorbeeld De Stem (klankbordgroep met ervaringsdeskundigen), ouders van It's my child (ouders, verbonden aan de internationale schakelklas) en wetenschappelijke experts.

Communicatie

Communicatie voor inburgeraars die vanaf 1 juli gaan inburgeren wordt nog ontwikkeld. We werken samen met inburgeraars zelf, de inburgeringscoalitie, ervaringsdeskundigen en andere partners aan een gemeenschappelijke communicatiestrategie en uitvoering om ervoor te zorgen dat de nieuwe inburgeraars goed geïnformeerd worden over waar ze terecht kunnen en hoe zij ondersteund worden bij hun inburgeringstraject in Utrecht.

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

- Nota van uitgangspunten Opgave Inburgering
- Regionaal inkoopconvenant

Bijlagen informatief

-